

OSUUSTOIMINNASTA

I

Mielestäni meillä ei kiinnitetä kylliksi huomiota osuustoimintaan. Tuskinpa kaikki ymmärtävät, että nyt, Lokakuun vallankumouksesta lähtien ja uudesta talouspolitiikasta huolimatta (päinvastoin, tässä suhteessa on sanottava: nimenomaan uuden talouspolitiikan ansiosta) osuustoiminta on saamassa meillä suorastaan poikkeuksellisen merkityksen. Vanhojen osuustoimintamiesten haaveiluissa on paljon mielikuvitusta. He ovat useinkin naurettavia mielikuvituksellisuudessaan. Entä mikä heissä on mielikuvituksellista? Se, että he eivät käsitä työväenluokan poliittisen, riistäjien herruuden kukistamiseksi käymän taistelun tärkeintä, perusmerkitystä. Meillä tuo herruus on nyt kukistettu, ja paljon siitä, mikä vanhojen osuustoimintamiesten haaveiluissa oli mielikuvituksellista, jopa romanttista ja äitelää, on muuttumassa mitä kaunistelemattomimmaksi todellisuudeksi.

Tosiaankin, koska kerran valtiovalta on meillä työväenluokan käsissä ja koska kerran kaikki tuotantovälineet kuuluvat tälle valtiovallalle, tehtäväksemme on tosiaankin jäänyt vain väestön saaminen mukaan osuustoimintaan. Kun väestö saadaan mitä laajimmin mukaan osuustoimintaan, tulee ilman muuta saavuttamaan päämääränsä se sosialismi, joka ennen herätti aiheellista pilailua, hymyilyä ja yliolkaista suhtautumista niiden taholla, jotka olivat aivan oikein tulleet vakuuttuneiksi luokkataistelun, poliittisesta vallasta käytävän taistelun välttämättömyydestä j.n.e. Kaikki toverit eivät kuitenkaan käsitä sitä, miten

valtavan, äärettömän suuren merkityksen meillä saa nyt Venäjän osuustoiminnallistaminen. Uudella talouspolitiikallamme teimme myönnytyksen talonpojalle kauppiaana, myönnytyksen yksityiskaupan periaatteelle; juuri siitä johtuu (päinvastoin kuin luullaan) osuustoiminnan valtava merkitys. Uuden talouspolitiikan vallitessa tapahtuva Venäjän väestön saaminen mukaan osuustoimintaan kyllin laajalti ja syvällisesti on oikeastaan kaikki mitä tarvitsemme, sillä me olemme nyt saaneet selville, missä määrin yksityisedut, yksityiset kauppaedut on yhdistettävä yhteisiin etuihin, alistettava valtion tarkastuksen ja valvonnan alaisiksi ja asetettava riippuvaisiksi yhteisistä eduista, mikä ennen oli monen monien sosialistien kompastuskivenä. Todellakin, valtion valta kaikkiin suurtuotantovälineisiin, valtiovalta proletariaatin käsissä, tämän proletariaatin ja monien miljoonien pienten ja pienen pienten talonpoikain liitto, talonpoikien alistaminen tämän proletariaatin johtoon j.n.e.— eikö siinä ole kaikki mitä tarvitaan, jotta osuustoiminnasta, pelkästä osuustoiminnasta, jota me ennen halveksimme kaupusteluna ja jota meillä on tietyssä mielessä oikeus halveksia nyt uuden talouspolitiikan aikana samalla tavalla, eikö siinä ole kaikki mitä tarvitaan täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseen? Se ei ole vielä sosialistisen yhteiskunnan rakentamista, mutta siinä on kaikki mitä tarvitaan ja mikä riittää tähän rakentamiseen.

Monet meikäläiset käytännön miehet ovatkin väheksyneet juuri tätä seikkaa. Meillä suhtaudutaan osuustoimintaan yliolkaisesti, ymmärtämättä, että tällä osuustoiminnalla on poikkeuksellinen merkitys ensinnäkin periaatteelliselta kannalta (tuotantovälineiden omistusoikeus on valtiolla) ja toiseksi siltä kannalta, että *talonpoika* voi tätä tietä siirtyä *yksinkertaisemmin, helpommin ja sopivammin* uuteen järjestykseen.

Mutta juuri tähän onkin tärkeintä. Eri asia on haaveilla kaikenlaisista työläisten yhdistyksistä sosialismin rakentamiseksi, ja eri asia on oppia käytännössä rakentamaan tätä sosialismia niin, että *jokainen* pientalonpoika voisi olla mukana sitä rakentamassa. Juuri tälle asteelle olemme nyt päässeet. Varmaa myös on, että päästyämme tälle asteelle me käytämme sitä aivan liian vähän hyväksemme.

Uuteen talouspolitiikkaan siirtyessämme emme ole jännittäneet jouta liikaa siinä suhteessa, että olisimme antaneet liian paljon sijaa vapaan teollisuuden ja vapaakaupan periaatteelle, vaan me olemme jännittäneet uuteen talouspolitiikkaan siirtyessämme jouta liikaa siinä suhteessa, että olemme unohtaneet ajatella osuustoimintaa, että väheksymme nyt osuustoimintaa, että olemme jo alkaneet unohtaa, mikä valtava merkitys osuustoiminnalla on kummassakin mainitsemissani suhteessa.

Aikomukseni on puhua nyt lukijalle siitä, mitä voidaan ja pitää tehdä käytännöllisesti aivan heti pitäen lähtökohtana tuota „osuustoiminta”-periaatetta. Millä tavalla voidaan ja pitää ryhtyä heti kehittämään tuota „osuustoiminta”-periaatetta siten, että sen sosialistinen merkitys olisi selvä jokaiselle.

Osuustoiminta on järjestettävä poliittisesti siten, ettei osuustoiminnalla ole vain yleensä ja aina tiettyjä etuisuuksia, vaan että nämä etuisuudet ovat puhtaasti aineellisia etuisuuksia (pankkikoron suuruus j.n.e.). Osuustoimintaa on rahoitettava valtion varoilla myöntämällä sellaisia lainoja, jotka ovat edes hieman niitä lainoja suurempia, joita annamme yksityisyrityksille, vaikkapa raskas teollisuuskin mukaan luettuna j.n.e.

Jokainen yhteiskuntajärjestelmä syntyy vain tietyn luokan rahallisen tuen varassa. Tuskin tarvitsee muistuttaa niistä monista sadoista miljoonista ruplista, minkä „vapaan” kapitalismin syntyminen maksoi. Nyt meidän on tajuttava ja osoitettava käytännössä, että sinä yhteiskuntajärjestelmänä, jota meidän on tuettava tavallista enemmän, on nykyään osuustoimintajärjestelmä. Mutta sitä on tuettava sanan todellisessa merkityksessä, t.s. tämän tuen käsittäminen minkä tahansa osuustoiminnan tukemiseksi on liian vähän — tämä tuki on käsitettävä sellaisen osuustoiminnan tukemiseksi, johon *todella ottavat osaa todelliset väestöjoukot*. Hyvityspalkkion antaminen talonpojalle, joka ottaa osaa osuustoimintaan, on ehdottomasti oikea menettelymuoto, mutta samalla on katsottava, millaista tuo osallistuminen on, miten tietoista ja vilpittöntä se on — juuri siinä on asian ydin. Kun osuustoimintamies saapuu kylään ja perustaa siellä osuuskaupan, niin tarkasti sanoen väestö ei osallistu millään tavalla tähän perustamiseen, mutta samalla se kuitenkin omaa

etuaan silmällä pitäen kiiruhtaa koetteeksi osallistumaan siihen.

Tällä asialla on toinenkin puoli. „Sivilisoituneen” (ennen kaikkea asiantuntevan) eurooppalaisen kannalta meidän ei tarvitse tehdä enää kovinkaan paljoa saadaksemme aivan kaikki osallistumaan osuustoimintaan, osallistumaan siihen aktiivisesti eikä passiivisesti. Meillä on oikeastaan enää „vain” yksi tehtävä: väestömme „sivilisoiminen” siinä määrin, että se ymmärtäisi, mitä kaikkea etua on jok’ainoan osallistumisesta osuustoimintaan, ja osallistuisi siihen. „Vain” tämä. Mitään muita suuria viisauksia sosiaalisiin siirtyminen ei meiltä nyt vaadi. Mutta siihen, että tämä „vain” voitaisiin suorittaa, tarvitaan kokonainen mullistus, kokonainen kansanjoukkojen kulttuurikehityksen kausi. Siksi meidän tulee pitää sääntönä: mahdollisimman vähän viisastelua ja mahdollisimman vähän konstailua. Tässä suhteessa uusi talouspolitiikka on edistystä siinä mielessä, että se mukailee tavallisimmankin talonpojan tasoa eikä vaadi häneltä mitään korkeampaa. Mutta koko väestön saaminen uuden talouspolitiikan avulla mukaan osuustoimintaan vaatii kokonaisen historiallisen kauden. Jos hyvin käy, voimme läpäistä tuon kauden vuosikymmenessä tai parissa. Mutta se on silti oleva erikoinen historiallinen kausi, ja jollei läpäistä tätä historiallista kautta, jollei ole yleistä lukutaitoisuutta, jollei olla kyllin järkeviä eikä opeteta riittävässä määrässä väestöä käyttämään kirjasia ja jollei sille ole aineellista pohjaa, jollei varustauduta kyllin hyvin sanokaamme katovuoden, nälänhädän varalta j.n.e., silloin emme saavuta päämääräämme. Kaikki riippuu nyt siitä, että osataan yhdistää se vallankumouksellinen lennokkuus, se vallankumouksellinen intomieli, jota olemme jo osoittaneet ja osoittaneet tarpeeksi ja joka on johtanut täydelliseen menestykseen, että osataan yhdistää se (tässä olen melkein valmis sanomaan) taitoon olla järkevä ja kirjantaitava kauppias, mikä on aivan tarpeeksi hyvälle osuustoimintamiehelle. Kauppamiehen taidolla tarkoitan sitä, että osataan olla kulttuurinen kauppias. Panokoot tämän korvansa taa se venäläinen väki tai tavalliset talonpojat, jotka ajattelevat: koskapa hän kerran käy kauppaa, siis hän osaa olla kauppias. Se on kokonaan väärin. Hän käy kauppaa, mutta tästä on vielä hyvin pitkä

matka siihen, että osaa olla kulttuurinen kauppias. Hän käy nyt kauppaa aasialaisesti, mutta osatakseen olla kauppias, hänen on käytävä kauppaa eurooppalaisesti. Siitä häntä erottaa kokonainen aikakausi.

Ja lopuksi: koko joukko taloudellisia, finanssi- ja pankki-etuisuuksia osuustoiminnalle; siten sosialistisen valtiomme on tuettava uutta väestön järjestämisen periaatetta. Mutta näin tehtävä on asetettu vasta yleispiirteisesti, sillä tässä tehtävän koko käytännöllinen puoli jää vielä epämääräiseksi ja yksityiskohdilta selittämättä, t.s. on otettava selvää, missä muodossa (ja millä ehdoin) pitäisi myöntää „palkintoja” osuustoiminnallistamisesta, löydettävä se palkitsemismuoto, jota soveltamalla voimme auttaa riittävässä määrässä osuustoimintaa, se palkitsemismuoto, jota soveltamalla kehitämme sivistyneen osuustoimintamiehen. Ja sellainen sivistyneiden osuustoimintamiesten järjestelmä, kun tuotantovälineet ovat yhteiskunnallisessa omistuksessa ja proletariaatti on voittanut luokkana porvariston, on sosialismin järjestelmää.

Tammikuun 4 pnä 1923.

II

Aina kun olen kirjoittanut uudesta talouspolitiikasta, olen ottanut lainauksia artikkelistani, jonka kirjoitin vuonna 1918 valtiokapitalismista¹⁴⁵. Se on herättänyt usein epäilyjä eräissä nuorissa tovereissa. Mutta heidän epäilynsä ovat liikkuneet etupäässä abstraktis-poliittisella alalla.

Heistä on tuntunut siltä, ettei valtiokapitalismiksi voida nimittää sellaista järjestelmää, jonka vallitessa tuotantovälineet kuuluvat työväenluokalle ja valtiovalta on tämän työväenluokan käsissä. He eivät kuitenkaan ole huomanneet, että olen käyttänyt sanontaa „valtiokapitalismi” *ensinnäkin* sitoakseni historiallisesti toisiinsa meidän nykyisen kantamme ja sen kannan, jolla olin väitellessäni n.s. vasemmistokommunisteja vastaan, niin ikään jo silloin todistelin, että nykyiseen talouteemme verrattuna valtiokapitalismi olisi korkeammalla; minusta oli tärkeää osoittaa, että tavallisen valtiokapitalismin johdonmukaisena jatkona on se epätavallinen, vieläpä aivan epätavallinen valtiokapitalismi, josta puhuin johdattaessani lukijaa uuteen talouspolitiikkaan. *Toiseksi*, minusta on ollut aina tärkeää käytännöllinen tarkoitusperä. Ja uuden talouspolitiikkamme käytännöllisenä tarkoituksena on ollut konsessio-oikeuksin toimivien yritysten järjestäminen; nämä yritykset olisivat meidän oloissamme epäilemättä puhtaasti valtiokapitalismityyppisiä. Näin olen käsittänyt ajatukset valtiokapitalismista.

Asialla on kuitenkin vielä eräs puoli, jossa saatamme tarvita valtiokapitalismia tai ainakin vertailua siihen. Se on osuustoimintakysymys.

Kapitalistisen valtion oloissa osuuskunta on epäilemättä kollektiivinen kapitalistinen laitos. Varmaa on niin ikään, että nykyisissä taloudellisissa tosioloissa, jolloin yhdistämme yksityiskapitalistisia yrityksiä — mutta emme muuten kuin yhteiskunnalle kuuluvalla maalla emmekä muuten kuin työväenluokalle kuuluvan valtiovallan valvonnan alaisena — sentyyppisiin yrityksiin, jotka ovat johdonmukaisen sosialistisia (tuotantovälineet, samoin maa, jolle yritys on pystytetty, ja koko yritys sinänsä kuuluu valtiolle), herää samalla kysymys vielä kolmannenlaisista yrityksistä, jotka aikaisemmin eivät olleet periaatteellisessa mielessä itsenäisiä, nimittäin osuustoiminnallisista yrityksistä. Yksityisomistuksellisen kapitalismin vallitessa osuustoiminnalliset yritykset eroavat kapitalistisista yrityksistä kuten kollektiiviset yritykset yksityisyryksistä. Valtiokapitalismin vallitessa osuustoiminnalliset yritykset eroavat valtiokapitalistisista ensiksikin yksityisyryksinä ja toiseksi kollektiivisina yrityksinä. Nykyisen järjestelmämme vallitessa osuustoiminnalliset yritykset eroavat kapitalistisista yksityisyryksistä kollektiivisina yrityksinä, mutta ne eivät eroa sosialistisista yrityksistä, jos maa, jolle ne on perustettu, ja niiden tuotantovälineet kuuluvat valtiolle, t.s. työväenluokalle.

Juuri tätä seikkaa meillä ei oteta riittävässä määrässä huomioon osuustoimintakysymyksiä pohdittaessa. Unohdetaan, että osuustoiminta saa meillä valtiojärjestelmämme erikoisuuden vuoksi aivan erikoisen merkityksen. Jos erotetaan eri ryhmäksi konsessio-oikeuksin toimivat yritykset, jotka muuten eivät ole päässeet meillä erikoisemmin kehittymään, niin meidän oloissamme osuustoiminta käy hyvin usein täydellisesti yhteen sosialismin kanssa.

Selitän ajatustani. Mikä vanhojen osuustoimintamiesten suunnitelmissa oli mielikuvituksellista, aina Robert Owenista alkaen? Se, että he haaveilivat aikansa yhteiskunnan rauhanomaisesta uudistamisesta sosialismin avulla ottamatta huomioon sellaista peruskysymystä kuin luokkataistelua, työväenluokan suorittamaa poliittisen vallan valtaamista, riistäjäluokan herruuden kukistamista. Ja siksi olemme oikeassa pitäessämme tuota „osuustoiminnallista” sosialismia pelkkänä mielikuvituksena, jonain sellaisena romanttisena, jopa äitelänä haaveiluna, että pelkällä väestön saamisella mukaan osuustoimintaan luokkaviholliset

muka voidaan muuttaa luokkatovereiksi ja luokkasota luokkasovuksi (niin sanotuksi kansalaisrauhaksi).

Varmaa on, että nykykauden perustehtävän kannalta me olimme oikeassa, sillä valtiossa ei voida toteuttaa sosialismia käymättä luokkataistelua poliittisesta valasta.

Mutta katsokaa, miten asianlaita on muuttunut nyt, kun valtiovalta on jo työväenluokan käsissä, kun riistäjäin poliittinen valta on kukistettu ja kun kaikki tuotantovälineet (paitsi niitä, jotka työväen valtio luovuttaa vapaaehtoisesti määrääjäksi ja ehdollisesti riistäjille konsessio-oikeuksien perusteella) ovat työväenluokan hallussa.

Nyt meillä on oikeus sanoa, että pelkästään osuustoiminnan kasvu on meille samaa (yllämainituin „pienin” poikkeuksin) kuin sosialismin kasvu, ja samalla meidän täytyy myöntää, että käsityksemme sosialismista on muuttunut perinpohjin. Se on muuttunut perinpohjin siinä suhteessa, että ennen me asetimme ja meidän pitikin asettaa pääpaino poliittiseen taisteluun, vallankumoukseen, vallan valtaamiseen j.n.e. Nyt sen sijaan painopiste on muuttunut siinä määrin, että se on siirtynyt rauhanomaiseen järjestävään „kulttuuri”-työhön. Olisin valmis sanomaan, että pääpaino siirtyy meillä kulttuurialalle, ellei olisi kansainvälisiä suhteita, elleimme olisi velvollisia taistelemaan asemistamme kansainvälisessä mitassa. Mutta jos jätämme sen syrjään ja rajoitumme pelkkiin sisäisiin taloudellisiin suhteisiin, niin pääpaino työssämme keskittyy nyt todellakin kulttuurialalle.

Suoritettavanamme on kaksi käänteentekevää perustehtävää. Tehtävänä on uusia valtiokoneistomme, joka ei kelpaa kerrassaan mihinkään ja jonka olemme ottaneet kokonaan entiseltä aikakaudelta; viiden taisteluvuoden aikana emme ole ehtineet emmekä ole voineetkaan ehtiä tehdä siinä mitään tuntuvia uudistuksia. Toisena tehtävänä on talonpoikaiston sivistäminen. Ja tämän talonpoikaiston sivistämisen taloudellisenä tarkoituksena on juuri osuustoiminnallistaminen. Jos olisimme jo suorittaneet loppuun osuustoiminnallistamisen, seisoisimme jo molemmin jaloin sosialismin maaperällä. Mutta tämän osuustoiminnallistamisen loppuunsaattaminen edellyttää sellaista talonpoikaiston (nimittäin talonpoikaiston valtavien perusjoukkojen) sivistyneisyyttä, ettei tätä osuustoiminnallistamista

voida suorittaa loppuun ilman täydellistä kulttuurivallankumousta.

Vastustajamme ovat sanoneet meille monesti, että yritämme järjetöntä koettaessamme juurruttaa sosialismia maahan, joka ei ole kyllin sivistynyt. Mutta he erehtyivät siinä; me emme alkaneet siitä päästä, mistä olisi pitänyt alkaa (kaikenlaisten pedanttien) teorian mukaan, ja että poliittinen ja yhteiskunnallinen mullistus edelsivät meillä sitä kulttuurikumousta, sitä kulttuurivallankumousta, joka meidän nyt kuitenkin on suoritettava.

Meille riittäisi nyt tuo kulttuurivallankumous tullaksemme täysin sosialistiseksi maaksi, mutta tämä kulttuurivallankumous merkitsee meille tavattomia vaikeuksia, puhtaasti kulttuuria koskevia (koska olemme lukutaidottomia) ja myös aineellisia vaikeuksia (sillä ollaksemme kulttuurisia pitää aineellisten tuotantovälineiden olla määrättyllä kehitystasolla, tarvitaan määrätty aineellinen perusta).

Tammikuun 6 p:nä 1923.

*Julkaistu ensi kerran
toukokuun 26 ja 27 p:nä 1923
„Pravda” lehdessä 115. ja 116. numerossa
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan
lehden tekstistä,
joka on tarkistettu
pikakirjoitteen mukaan*